

עומק הפשט

עיונים בראש"י

על פי 'לקוטי שיחות' בדרך י'

פ' נח

הערות והארות יתקבלו בברכה בטל'
08-6882799 / 050-4125205
או במייל rizs@neto.bezeqint.net
ניתן גם להזמין לפרשיות נוספות

כל הזכויות שמורות

תוכן העיונים

א "צהר תעשה לתיבה" (ו, טז), ומפרש רש"י שהכוונה לחלון / איך מתיישב פירוש זה עם לשון הכתוב (ח, ו) "ויפתח נח את חלון התיבה אשר עשה" / ואם בכל ימי המבול לא שימשו המזלות – איזה תועלת היתה בחלון?

ב לפי שני הפירושים ברש"י (ו, טז) לגבי "צהר" – "חלון" או "אבן טובה" – קשה: איך מספיק חלון אחד או אבן אחת להאיר את התיבה כולה? / לכאורה מוטב היה להביא פירוש שלישי – שהכוונה לשמן / הציווי "צהר תעשה לתיבה" מתייחס לאור נוסף שאיננו מובן מאליו

ג "והנה עלה זית טרף בפיה" (ח, יא) – ומפרש רש"י: "טרף - חטף" / האם היה זה עץ זית חדש, או עץ שנשאר מלפני המבול / איך באמת ידע נח ממראה העלה ש"קלו המים מעל הארץ"

“צהר תעשה לתיבה ואל אמה תכלנה מלמעלה ופתח התבה בצדה
תשים תחתיים שניים ושלישים תעשה” (ו, טז)

כהר – יץ אומרים: חלון, ויץ אומרים: אבן טובה המאירה להם:

רש"י הביא שתי השיטות, ומובן ששתיהן אפשר לאומרן ב"פשוטו של מקרא".
היינו, שרש"י מסופק בין שתיהן ולא הכריע.

אך לכאורה, מהמשך המקראות ופירוש רש"י נראה עיקר כאחד הפירושים ולא
כחבירו, וצריך ליישב שלא יסתרו הדברים זה את זה, כדלקמן.

תחילתו "צוהר", סופו "חלון"

ראשית כל יש להעיר¹, דלקמן מפורש² "ויפתח נח את חלון התיבה"; ולכאורה מזה
מוכח שאין ה"צוהר" האמור כאן "חלון" – כי אם כן, היה צריך לומר כאן (כמו שם)
"חלון תעשה לתיבה"!

אבל בדרך הפשט אין זה קושיא, כי אפשר ליישב בפשיטות³, שציווי הקב"ה לנח
היה רק בנוגע להאור שעל ידי החלון – ולא להכנסת אויר, חפצים וכדומה – ולכן בציווי

1. וכמ"ש במפרשי רש"י כאן: רא"ם. גור אריה. ועוד.

2. פרשתנו ח, ו.

3. וראה גו"א ודברי דוד.

הקב"ה נאמר לשון "צהר" דוקא, המורה על אור [כמו "צהריים". ובדוגמת הלשון "זוהר"];

אלא שלאחרי שכבר נעשה למטרה זו של "צהר", המשיך נח להשתמש בו גם כ"חלון" שאפשר לשלח על ידו את העורב, ולכן לקמן נאמר "חלון".

"אשר עשה" - פשיטא!

אולם אי קשיא הא קשיא, שבפירושו על הפסוק שם: "ויפתח נח את חלון התיבה אשר עשה" – מפרש רש"י:

"את חלון התיבה אשר עשה – לכהר, ולא זה פתח התיבה העשוי לציאה וליאה".

וכבר האריכו המפרשים, שמדבריו אלה משמע שתפס רש"י עיקר כהשיטה ש"צהר" הוא "חלון"⁴; ולכאורה קשה, איך יתיישב עם זה שלפני כן הביא גם להפירוש ש"צהר" הוא "אבן טובה" ולא הכריע ביניהם?

ויש לומר דאדרבה: זה שרש"י מפרש את הכתוב שם לפי השיטה ד"חלון" הוא (לא משום שהכתוב שם משמע יותר כשיטה זו, אלא) משום שלפי השיטה ד"אבן טובה" הכתוב שם מובן בפשיטות ואינו צריך לפירוש כלל.

כלומר⁵:

מה שהוקשה לרש"י הוא יתור התיבות "ויפתח נח את חלון התיבה) אשר עשה". ובשלמא להשיטה ד"אבן טובה" לא קשה, כי הכתוב מוסיף תיבות אלו – לומר שחלון זה לא נצטווה נח בעשייתו אלא עשאו על דעת עצמו;

אך להשיטה ד"חלון" - הרי תיבות "אשר עשה" מיותרות, כי פשיטא שעשה נח חלון זה לאחר שנצטווה בפירוש על עשייתו!

4. וזה לשון הרא"ם: "אף על פי ששם פירש אותו כמסופק – יש אומרים חלון ויש אומרים אבן טובה" – מהאי קרא משמע שהוא חלון. וכך אמרו בבראשית רבה: הדא מסייעא להווא דרבי אבא דאמר חלון".

5. ראה גם לבוש ונחלת יעקב שם. ועוד מפרשים.

ועל זה מפרש רש"י שנתכוון הכתוב להשמיענו שהמדובר הוא באותו "חלון" שעשה על פי הציווי ד"צהר", ו"לא זה פתח התיבה העשוי לביאה ויציאה":

היה אפשר לטעות ולפרש שהכוונה ב"ויפתח נח את חלון התיבה" היא לפתח התיבה (כי לפעמים "חלון" ו"פתח" היינו הך) – וזהו שבא להשמיענו, שהכוונה היא לאותו "חלון" שנצטווה על עשייתו במיוחד ("אשר עשה") לשם "צהר"⁶.

מה תועלת בחלון - אם יש חושך?

ועדיין יש לעיין, דלקמן על הפסוק⁷ "עוד כל ימי הארץ זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף ויום ולילה לא ישבתו" מפרש רש"י:

"ויום ולילה לא ישבתו – מכלל ששבתו כל ימות המבול, שלא שימשו המזלות ולא ניכר בין יום ובין לילה".

והקשה שם הרא"ם: "מה תועלת חלון התיבה אם לא היה אור בכל יום מימי המבול"? כלומר: איך אפשר לומר שהציווי "צהר תעשה לתיבה", מכוון ל"חלון" שהכניס אורה להתיבה ("צהר") – בשעה שכל ימות המבול לא היה אור כלל!

[יש ממפרשי רש"י שתירצו⁸, שבעת המבול נתבטלה רק תנועת (היקף) המזלות בלבד, אבל היה קצת אור בעולם.

אך קשה לומר כן, כי – כמבואר כמה פעמים, כתב רש"י פירושו בסגנון ברור שגם תלמיד צעיר ("בן חמש למקרא") לא יטעה בכוונתו; ובנידון דידן: פירוש הפשוט של דבריו "מכלל ששבתו.. שלא שימשו המזלות" הוא, שלא עשו שימושם ותפקידם – "להאיר על הארץ"⁹.

6. ראה גור אריה על אתר.

7. ח, כב.

8. ראה שפתי חכמים. ועוד רבים.

9. בראשית א, טו.

ויש ליישב¹⁰, שהכוונה בלשון רש"י (שהמזלות לא שימשו) "כל ימות המבול" אינה לכל שנים עשר החדשים שבהם היה נח בתיבה¹¹, אלא רק לארבעים יום הראשונים בלבד שעליהם נאמר¹² "ויהי המבול ארבעים יום על הארץ", אבל לאחר זה חזרו המזלות לשימושם, ואז היתה התועלת באור שעל ידי החלון.

[או יש לומר, שהמזלות לא שימשו עד לאחר המאה וחמשים יום שאז¹³ "ויסכרו .. ארובות השמים ויכלא הגשם מן השמים", היינו, שאז חזרו השמים להתנהג כסדרם ובמילא גם המזלות].

ובדרך זו מתורצות גם שאר קושיותיו של הרא"ם:

(א) באם לא היה אור – איך ראה נח בא' בתשרי, היינו בתוך שנת המבול, שחרבו פני האדמה¹⁴?

(ב) איך פרחת היונה¹⁵, ואיך ראתה אם יש מקום לנוח ואת העלה שטרפה?

(ג) מהיכן ידע נח את מספר הימים – "ויהי מקץ ארבעים יום"¹⁶, "ויחל עוד שבעה ימים גוי"¹⁷, "ויחל עוד שבעה ימים אחרים גוי"¹⁸?

כי כל אלו הם מהימים שלאחר סיום המבול עצמו (ארבעים יום, ולכל היותר – מאה וחמשים), ובימים אלה כבר חזרה (אליבא דרש"י) מערכת השמים לסדרה הרגיל. וק"ל.

וראה עוד בזה – לקמן סימן ב.

(חלק י – נח א)

10. וראה גם מהרש"ל על רש"י.

11. ואף שכן הוא ע"ד הדרש – ראה ב"ר פרשתנו לד, יא. ועוד – הרי רש"י כותב רק המוכרח לפי דרך הפשט.

ולהעיר מפירוש הרד"ק לפרשתנו ח, כב.

12. ז, יז.

13. כמסופר בפרשתנו ח, ב.

14. ח, יג.

15. ח, ואילך.

16. ח, ו.

17. ח, י.

18. ח, יב.

ב

"צהר תעשה לתיבה ואל אמה תכלנה מלמעלה ופתח התבה בצדה
תשים תחתיים שניים ושלישים תעשה" (ו, מז)

כהר – יץ אומרים: חלון, ויץ אומרים: אבן טובה המאירה להם:

מזה שרש"י הביא שתי השיטות מובן ששתיהן אפשר לאומרן ב"פשוטו של מקרא", והיינו, שאין הכרעה ברורה לאחת השיטות [אף שמובן שיש יתרון מסויים דוקא בהפירוש ד"חלון", שלכן הקדימו רש"י כפירוש ראשון].

ואף שלכאורה יש פירכא גלויה כנגד הפירוש ד"חלון" – שהרי פירש רש"י על הפסוק¹⁹ "עוד כל ימי הארץ זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף ויום ולילה לא ישבותו":

"מכלל שצבתו כל ימות המבול, שלא שימשו המזלות ולא ניכר בין יום ובין לילה".

ומעתה, איך אפשר לומר שהציווי "צהר תעשה לתיבה" מכוון ל"חלון" שהכניס אורה להתיבה ("צהר") – בשעה שכל ימות המבול לא היה אור כלל!

הנה נתבאר לעיל (סימן א), שיש ליישב כי מה שכתב רש"י (שהמזלות לא שימשו) "כל ימות המבול" כוונתו בזה לארבעים יום הראשונים בלבד, שעליהם נאמר²⁰ "ויהי המבול ארבעים יום על הארץ"; אבל לאחר זה חזרו המזלות לשימושם, ואז היתה התועלת באור שעל ידי החלון.

19. ח, כב.

20. ז, יז.

ברם עדיין נשאר קשה: סוף סוף, מה האיר את התיבה באותם ימים הראשונים - שבהם לכולי עלמא לא היה אור בעולם?

"צהר" אחד - או "צהריים" רבים?

והנה באמת, גם להפירוש השני - "אבן טובה המאירה להם" - צריך ביאור:

הכתוב אומר "צהר" בלשון יחיד. וכן פירש רש"י בלשון יחיד - "חלון" ו"אבן טובה"; ולכאורה, איך הספיק האור שנכנס על ידי חלון אחד או אבן טובה אחת לכל התיבה ("שלוש מאות אמה ארכה, חמשים אמה רחבה ושלושים אמה קומתה")?

ובפרט אשר כתוב²¹ "קנים תעשה את התיבה", ורש"י מפרש "מדורים מדורים לכל בהמה וחייה". ואם כן, אפילו אם נדחוק אשר החלון שעשה נח היה גדול ביותר, מכל מקום, איך יתכן שחלון אחד יאיר "מדורים מדורים וכו'?"

ואמנם, להשיטה ד"אבן טובה" הדבר פחות קשה, כי יש לומר שהיו מוליכים עמהם ה"אבן טובה" לכל מדור. אלא שעדיין דוחק גדול לומר שזה היה כל האור שהיה בכל התיבה, ובפרט שבפשטות הרי גם בני נח עזרו לו לתת מזונות להבהמות וכו', ואיך היה אור לכולם בבת אחת!?

והנה, הראב"ע מפרש שבאמת לאו דוקא שהיה "צהר" אחד בלבד, אלא "רבים היו והכתוב אחז דרך קצרה". ובתורה תמימה העיר מלשון הכתוב²² "ויהי לי שור וחמור", שמכוון למין השור והחמור שיש בו פרטים רבים, ולכאורה גם כאן אפשר לומר כן (שהיו "חלונות" רבים או "אבנים טובות" רבים).

ומצינו מפורש בלשון חז"ל²³ שהזכירו ה"צהר" כאן בלשון רבים - "אבנים טובות ומרגליות";

21. פרשתנו ו, יד.

22. ר"פ וישלח.

23. סנהדרין קח, ב. ירושלמי פסחים פ"א ה"א. ב"ר פל"א, יא.

אמנם מזה שרש"י שינה מלשון חז"ל וכתב "אבן טובה" בלשון יחיד, מוכח שמפרש תיבת "צהר" בלשון יחיד דוקא, והדרא קושיא לדוכתא.

"(י)צהר" אחד, נרות רבים

והנה בחזקוני מפרש: "ולפי פשוטו 'צהר תעשה לתיבה' לשון יצהר, פירוש: שמן תעשה לצורך התיבה להאיר בה".

והמעלה שבפירוש זה מובנת: לפי שני הפירושים קשה (כנ"ל) איך האירו חלון אחת ואבן טובה אחת את כל התיבה, ואילו לפי פירוש זה אתי שפיר, שמהשמץ אפשר להדליק נרות רבים שיאירו את כל התיבה.

ואמנם אין לכחד כי יש דוחק לפרש "צהר" מלשון "יצהר", וגם קשה לשון הכתוב "צהר תעשה לתיבה" – אך כיון שדוקא לפירוש זה מיושבת התמיהה הנ"ל, לכאורה היה לרש"י להביא (גם) פירוש זה;

והיינו, שכיון ובלאו הכי אין פירוש הכתוב מוכרע ורש"י מביא שני פירושים – מאי פסיקא ליה שלא הוסיף להביא פירוש זה ד"יצהר" בתור פירוש שלישי²⁴?

אלא ביאור הענין:

בציווי הקב"ה לנח על עשיית התיבה לא נאמרו כל פרטי הענינים שהיו בעשייתה. ולדוגמא: הכתוב מספר²⁵ "ויסר נח את מכסה התיבה", ולא מצינו בציווי הקב"ה הוראה על עשיית מכסה!

ומובן הדבר לפי "פשוטו של מקרא", שכאשר צוה הקב"ה לנח לעשות תיבה, לא היה צורך לצוותו על כל הפרטים המוכרחים להיות בבנינה (כמו עשיית מכסה), כי מובנים הם מעצמם; ורק פרטים אלו שנח לא היה יודע מעצמו, עליהם הוא שצוהו הקב"ה.

ולפי זה מובן גם בנוגע להארת התיבה, שבעצם לא היה צורך שהקב"ה יצווה במפורש את נח בדבר זה, כי פשוט מעצמו שצריך לעשות דבר מה כדי שיהיה אור

24. וכבר מצינו בכמה מקומות שמביא רש"י שלושה פירושים – כגון בפ' מקץ מא, מג ד"ה אברך.

25. ח, יג.

בתיבה. ואכן, בוודאי הכין נח מעצמו נרות ושמן (וכיוצא באלו) להאיר את התיבה, גם בלי שצוהו הקב"ה על זה.

אלא שבנוסף לאור זה שהכין נח מעצמו, צוה אותו הקב"ה בציווי מיוחד: "צהר תעשה לתיבה", לעשות "צהר" נוסף בכדי להוסיף אור בתיבה. וב"צהר" נוסף זה מפרש רש"י שני פירושים, אם הכוונה ל"אבן טובה" או ל"חלון" (מה שאין כן "שמן" שמוכן מאליו);

ואף שבימים הראשונים לא היה אור בעולם – הרי ה"חלון" שימש רק להוסיף אור בימים שלאחר מכן, ובימים הראשונים אכן הסתפקו רק באור הנרות וכו' שהכין נח.

החלון - ראשון

ויש להוסיף ולבאר המעלה שבכל אחד מהפירושים שמביא רש"י:

המעלה בהפירוש "חלון" – פשוטה²⁶: הלשון "צהר תעשה לתיבה" משמע שיש לעשות "צהר" בהתיבה עצמה, דבר המוכיח דהיינו "חלון" הנעשה כחלק מהתיבה; ואילו "אבן טובה" היא דבר בפני עצמו – ואם הכוונה לזה היה צריך לומר "צהר תכניס לתיבה".

ועוד קשה לפי השיטה "אבן טובה": מדוע יצווה הקב"ה לעשות דבר בלתי רגיל לגמרי – להכין אבן טובה – בשביל תוספת אור בהתיבה?

אמנם מאידך גיסא קיימת מעלה דוקא בהפירוש "אבן טובה", כי (א) חלון אחד אינו יכול להאיר אלא חלק קטן של התיבה. (ב) החלון יכול היה להוסיף אור רק לאחר שחזרו המזלות לשמש ולהאיר, ולפני כן לא היתה בו תועלת (כנ"ל);

ובזה יתרון לאבן טובה: (א) יכולים להוליך את האבן טובה לכל חלקי התיבה, להאירם בעת הצורך. (ב) האבן טובה הועילה להאיר גם באותם ימים שבהם היה חושך בעולם.

26. ראה גם לבוש האורה כאן.

ואף על פי כן, רש"י מקדים את הפירוש ד"חלון", והיינו שהוא העיקרי בפשט הכתוב – כי תוכן ציווי זה ד"צהר תעשה לתיבה", שהקב"ה צוה את נח על הוספת אור מיוחד שנח לא היה חושב עליו בעצמו (כנ"ל), מובן היטב לפי פירוש זה:

נח מצד עצמו לא היה עושה חלון לתיבה, משום ששמע מהקב"ה על פרטי עונש המבול והבין שלא ישמשו המזלות כך שלא תהיה תועלת בהחלון;

וזה בא הקב"ה לחדש באמרו "צהר תעשה לתיבה" – שאף שחלק מעונש המבול הוא שהמזלות לא ישמשו, הרי עדיין אין הדבר מוחלט כי בפועל "הורידן ברחמים אם יחזרו יהיו גשמי ברכה"²⁷, ושפיר יש מקום לעשות חלון. ודו"ק.

(חלק י – נח א)

”ותבוא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה וידע נח כי קלו
המים מעל הארץ” (ח, יא)

טרף – חטף:

יש להבין כוונת רש"י בפירושו זה, ובכלל – לשם מה הוסיף הכתוב תיבת ”טרף”?
וכי מה היה הכתוב חסר אם אמר ”והנה עלה זית בפיה”, ותו לא?

[רש"י ממשיך ומביא: ”ומדרש אגדה – לשון מזון, ודרשו בפיה” לשון מאמר, אמרה: יהיו מזונותי
מרורין כזית בידו של הקב”ה ולא מתוקין כדבש בידי בשר ודם”.

אבל פירוש זה – ש”טרף” הוא ”לשון מזון”, והפירוש ”טרף בפיה” הוא שהיה כאן מאמר בענין
ה”מזונות” – מדגיש רש"י בעצמו שאינו אלא ”מדרש אגדה”, ואילו פשוטו של ענין הוא ש”טרף”
פירושו ”חטף”, כתחילת דברי רש"י; ומעתה צריך ביאור, לפי פשוטו – מאי קמ”ל בתיבה זו?]

ובפירוש הריב”א (מנחת יהודה) הביא לשון רש"י (”טרף – חטף”), וביאר: ”ולכך
ידע נח כי קלו המים, לפי שעץ הזית שפל מכל האילנות. וכשראה העלה טרוף וקרוע
ידע שלקחה מן האילן, כי אילו לקחה על המים העלה היה שלם”.

והיינו²⁸, שכוונת רש"י היא שהעלה עצמו היה קרוע וחטוף. ומזה ידע נח שאין זה
עלה שצף על פני המים - שאז היה שלם - אלא עלה שתלשה היונה מהאילן, ולכן הוא
קרוע, ומזה הוכיח ש”קלו המים מעל הארץ” ונגלו האילנות.

אבל לכאורה אינו מובן: כיצד הוכיח נח מזה שהעלה קרוע שהוא נתלש עתה מן האילן? - וכי לא יתכן שיהיה צף על פני המים עלה זית קרוע (שנתלש מהאילן לפני זמן רב)?!

גפן, תאנה - ו(לא) זית

ויובן בהקדים קושיית המפרשים:

מדוע בכלל הוצרך הכתוב לפרט שבפי היונה היה "עלה זית" - וכי למאי נפקא מינה איזה עלה הביאה?

לפי ה"מדרש אגדה" שמביא רש"י בהמשך דבריו - מובן, שבזה נתכוונה לומר ש"היו מזונותי מרויחן כזית בידו של הקב"ה כו"; אבל (כנ"ל) רש"י מדגיש בעצמו שזהו פירוש שני בתור "מדרש אגדה", ועדיין צריך ביאור לפי הפירוש הראשון שהוא כפשוטו].

וגם בעצם הענין יש לשאול: למה באמת הביאה היונה עלה של זית דוקא, ולא של אילן אחר?

וביאור הענין - בדרך הפשט:

בדברי חז"ל מבואר שהזית הוא אילן חזק ביותר²⁹. וכיון שמדובר בדבר שבמצאיאות (ולא בענין של סברא כו') - מובן שדבר זה נכון הוא גם לפי הפשט. וכאשר תלמיד צעיר יראה עץ זית - יראה בעיניו שהוא חזק יותר משאר האילנות.

ומעתה מסתבר, שאף שבכללות הרי לאחר המבול לא נשאר האילנות בצירום - לאחר הגשם הגדול במשך ארבעים יום רצופים, וגם לאחר סיום הגשם היו האילנות מכוסים במים עמוקים במשך כמה וכמה חדשים - עם כל זה נשאר כמה עצי זית, בהיותם עצים חזקים במיוחד.

ובזה יומתקו דברי רש"י בהמשך הפרשה³⁰, שכאשר נח נכנס לתיבה "הכניס עמו זמורות [של גפן] ויחורי תאנים" - ומהם נטע את ה"כרם" כשיצא מן התיבה; ולכאורה

29. תוספתא בבא מציעא פ"ב, ח. ובמקומות שנשמנו בצפנת פענח - להגאון הרוגוצובי - על הפסוק כאן.

30. ט, כ.

מקור דברי רש"י הוא בבראשית רבה³¹ – אך שם הזכירו גם שנח הכניס "גרופיות של זיתים", ואילו רש"י השמיט פרט זה.

ולפי דרכנו יש לומר, אליבא דרש"י, שמכיון שעצי הזית הם חזקים, ידע נח שגם לאחר המבול יישארו כמה עצים, ולכן הכניס לתיבה רק "זמורות ויחורי תאנים" שידע שיתקלקלו במבול, ואילו זיתים לא הכניס.

[וכעין זה כתב באר בשדה על רש"י שם: "אף על גב דבבראשית רבה מזכיר נמי 'גרופיות של זיתים', אפשר דרבינו לא גריס ליה, ונימוקו עמו, שהרי כתיב 'והנה עלה זית טרף בפייה', הרי שהזיתים עמדו ולא נתקלקלו מימי המבול"].

עלה חדש מעץ חזק

אמנם, אף שנשארו עצי זית בעולם לאחר המבול – הרי לא מסתבר כלל שהעלים המחוברים לעץ נשארו בצורתם לאחר שהיו מכוסים ושרויים במים כמה חדשים רצופים!

וזהו שהוכיח נח מזה שהביאה לו היונה "עלה זית" אשר "קלו המים מעל הארץ" –

כי ראה שהביאה לו עלה חדש (ובנקל אפשר להבחין בין עלה חדש שצמח זה עתה לבין עלה ישן שהיה שרוי וכבוש במים כמה חדשים), ומזה הבין שכבר עבר זמן מספיק מאז שעץ הזית התגלה מכיסוי המים והתחיל להצמיח, עד שצמח עלה זה.

ומעתה מיושב בפשיטות למה מדגיש הכתוב שהיונה הביאה דוקא "עלה זית" – כי אילנות אחרים נשחתו לגמרי על ידי המבול, ולא יכולה היונה להביא מהם עלים חדשים, ודוקא עץ הזית, בהיותו חזק ביותר, נשאר בקיומו והתחיל להצמיח בהקדם עלים חדשים (לאחר ש"קלו המים").

[האברבנאל מפרש, שהעץ שממנו הביאה היונה את העלה היה עץ חדש שגדל – לאחר המבול - על ידי הענפים שנשארו מהעצים שלפני כן, וז"ל:

"שמעת שנראו ראשי ההרים נמצאו שמה ענפי זית הרבה, שהיו צפים על פני המים. וכשיבשו ראשי ההרים, בהיות שם הארץ לחה ורעננה, מאותם הענפים .. שורשו וצומחו ויציץ ציץ, ומשם לקחה היונה העלה זית שהביאה בפיה".

אבל קשה לומר כן בדרך הפשט, כי מלבד עצם הדוחק בזה שאילן חדש יגדל מענף שהשריש ויצמיח עלים במשך זמן קצר, הרי לפי פירושו יתכן הדבר בכל סוגי האילנות (שהיו ענפים מהם שצפו על פני המים וכו') ואין טעם להדגיש שהיה זה "עלה זית" דוקא].

מי 'חטף' את העלה?

ולאחר כל זה מבואר היטב מה שהוסיף הכתוב תיבת "טרף", ופירש רש"י דהיינו "חטף":

"חטף" קאי על היונה, שהיא חטפה ו'טרפה' את העלה מאילן הזית [ומה שכתוב "טרף" בלשון זכר – כבר פירש רש"י לפני זה "שזכר היה, לכן קוראו פעמים לשון זכר ופעמים לשון נקבה"].

וכוונת הכתוב בהוספה זו להדגיש, שראה נח לפי מראה העלה אשר אין זה עלה ישן שהיה צף על פני המים – שאז אין בזה הוכחה ש"קלו המים" – אלא עלה חדש, שצמח לאחר המבול וחטפה אותו היונה ממקום גידולו, ומזה הבין שכבר עבר זמן מספיק שהאילנות אינם מכוסים במים.

והטעם שתלישת העלה ממקום גידולו מכנה הכתוב דוקא בלשון "טרף" ("חטף") – להדגיש שעץ הזית הוא אילן חזק, שלכן תלישת עלה ממנו היא דוקא על ידי "חטיפה" בחוזק, שדוקא לפי זה מובן איך נשאר עץ זה גם לאחר המבול כו', וכנ"ל בארוכה.

(חלק י – נח ג)

לעילוי נשמת
הרה"ח הרה"ת ר' אורי
בן הרה"ח ר' שאול
בן-שחר

עסק שנים רבות בחינוך על טהרת הקודש במסגרת רשת "אהלי יוסף יצחק
ליובאוויטש", ובהרבצת תורה בכלל "תפארת זקנים לוי יצחק"

נלב"ע בערב שבת קודש, טו"ב אלול, תשס"ז

*

ולזכות כל בני משפחתו שליט"א